

SOSYAL GÜVENLİĞİN TASARRUF EĞİLİMİNE TESİRLERİ: AMPIRİK ÇALIŞMALAR

Yusuf ALPER*

ÖZET

Sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerini inceleyen teorik görüşlerin birbirine zıt tesirlerin varlığını ortaya koyması, bu sonuçların ampirik çalışmalarla test edilmesi ihtiyacını doğurmuştur. A.B.D. için zaman serileri verilerini kullanarak yapılan bazı ampirik çalışmalar, sosyal güvenliğin tasarruf eğilimini azalttığını destekler sonuçlar vermesine rağmen, bazı hesaplamalar da tasarruf artırıcı tesirlerin varlığını ortaya koymuştur. Bu belirsizlik konu ile ilgili yeni ve ayrıntılı çalışmaların gerekliliğini de vurgulamaktadır.

SUMMARY

Since the theoretical studies concerning the effects of social security system on propensity to save has already proved the existance of contradictory factors, there has been a great necessity to test the results of these studies empirically. Although, some empirical studies using the time-series date for U.S.A., tend to prove that social security systems had decreasing effect on propensity to save there are also some calculations showing the existance of tendency of social security system to increase the propensity to save. For this, there is a clear evidence that the new theoretical studies are necessary on this subject.

GİRİŞ

Sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerini ortaya koymak için geliştirilen teorik görüşlerden elde edilen sonuçları kısaca aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür¹;

— Sosyal güvenlik, "görgü" ve "eğitim" tesiri ile, fertlerin tehlike bilincini geliştirmekte ve tasarruf eğilimlerinin artmasına yol açmaktadır.

— Herhangi bir sosyal güvenlik müessesesinin kapsamında bulunan fertler, bu müesseselerin sağladığı sosyal güvenlik garantisine güvenerek, "varlık ikame tesiri" ile tasarruf eğilimlerini azaltmaktadırlar.

* Yard. Doç. Dr.; Uludağ Univ. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

1 ALPER, Yusuf; *Sosyal Güvenliğin Tasarruf Eğilimine Tesirleri*, (Basılmamış Doktora Tezi), Bursa 1985, s. 114-116.

— Sosyal güvenlik müesseseleri, fertleri düşündüklerinden daha önce emekli olmaya teşvik ederek, "emekliliği teşvik tesiri" ile tasarruf eğilimlerini artırmaktadır.

— Sosyal güvenlik müesseseleri, çok zaman fertlerin ödediği primlerin bugünkü değerinden fazla ivaz ödeyerek, gelirlerini artırmakta, tasarruf eğilimlerini düşürmektedir.

— Sosyal güvenlik, "miras tesiri" ile nesiller arası gelir transferini değiştirmektedir, tasarruf eğilimini artırmaktadır.

Sosyal güvenliğin tesirlerini ortaya koyan bu görüşler, tasarruf eğilimini artırıcı ve azaltıcı tesirlerin birlikte varolduğunu ortaya koymuş, zit yönlü tesirlerin net sonucunun ne olacağı hususunda yeterli izah getirememiştir. Bu noktadan sonra yapılacak olan teorik alanda yeni ve daha açıklayıcı görüşler geliştirmek, ancak daha da önemlisi, mevcut görüşlerin doğruluğunu test etmek ve eğer varsa, sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirinin yönünü ve derecesini ampirik çalışmalarla ortaya koymaktır.

I. SOSYAL GÜVENLİĞİN TASARRUF EĞİLİMİNE TESİRLERİNİ İNCELEYEN AMPİRİK ÇALIŞMALAR

A- Niçin Ampirik Çalışma?

İktisat teorisinin sağladığı çerçeve içinde, iktisadi olayları teşhis etmek ve değişkenler arasındaki ilişkilerin derecesini anlamlı bir şekilde ortaya koymak için kantitatif modeller kurulur ve ampirik çalışmalar yapılır. Kantitatif modeller ve bu modellerle yapılan ampirik çalışmalar, teorik görüşlerin arzettiği dağınıklığı ortadan kaldırır ve iktisadi hayatla ilgili kararları almak durumunda bulunanlara yol gösterici bilgileri sunacak hesaplamaların yapılmasını temin eder². Ampirik çalışmalar, mevcut teorik görüşlerin test edilmesine imkân sağlarken, yeni teorilerin geliştirilmesine imkan sağlayacak sonuçları da ortaya koyabilir. Kantitatif modellerle çalışırken dikkat edilmesi gereken en önemli husus, modellerin gerçek hayatı aşırı şekilde basitleştirmesi dolayısı ile, elde edilecek sonuçların doğruluğunun belirli bir şüphe ile kabul edilmesi gerektiği gerçeğidir.

Sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerini izah eden teorik görüşlerin zit tesirlerin varlığını ortaya koyması sebebiyle net tesirin bilinmemesi, bu izahların test edilmesi için ampirik çalışmaların yapılmasını zaruri kılmıştır³.

B- Ampirik Çalışmaların Özellikleri

Sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerini inceleyen ampirik çalışmaların temel özelliklerini aşağıdaki şekilde toparlamak mümkündür⁴:

— Konu ilgili teorik çalışmalar başladıktan hemen sonra ampirik çalışmalar da yapılmaya başlanmış, teorik ve ampirik çalışmaların gelişme seyri paralellik göstermiştir. Ampirik çalışmaların sonuçlarına bağlı olarak yeni teorik görüşler de ileri sürülmüştür.

2 KILIÇBAY, Ahmet; *Kantitatif İktisat Teorisi ve Politikası*, İ.Ü. Yayın No: 1952, İk. Fak. Yayın No: 289, Sermet Matbaası, İstanbul, s. 111.

3 LESNOY, Selig D. — LEIMER, Dean R.; "Social Security and Private Saving; Theory and Historical Evidence", *SSB* Vol: 48, No: 1, Jan. 1985, s. 18.

4 ALPER, a.g.e., s. 118-120.

— Ampirik çalışmaların belki de en önemli özelliği, konu ile ilgili tartışmaların gelişmiş ülkelerde yoğunlaşması sebebiyle, çalışmalar da bu ülkeler için yapılmıştır. Hatta çalışmaların büyük bir kısmının A.B.D. için yapılmış olması bir başka önemli özellik olmaktadır.

— Ampirik çalışmalar birbirinden bağımsız olarak yapılmamış, bütün çalışmalar kronolojik olarak birbirini izlemiştir. Nitekim çalışmalar için oluşturulan kantitatif modeller, bir başka araştırmacının modelinin, varsayımlarının veya bazı değişkenlerinin değiştirilmesi veya yeni değişkenler ilave edilmesi suretiyle oluşturulmuştur.

— Ampirik çalışmalarda, zaman serileri, mekan serileri ve milletlerarası mekan serileri verileri kullanılmıştır. Ancak, Ampirik çalışmalarda sağladığı kolaylıklar sebebiyle daha çok zaman serileri verileri kullanılmıştır⁵. Bu bakımdan bizde yalnızca zaman serisi verileri ile yapılan ampirik çalışmaları burada ele alacağız.

— Milletlerarası mekan serilerinin, yalnızca belirli bir gelişme seviyesine ulaşmış ülkeleri kapsama almış olması, bu seriler kullanılarak yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçların az gelişmiş ülkelerdeki gelişmeleri izah etmede kullanılamaması sonucunu bariz olarak doğurmuştur.

— Bütün ampirik çalışmaların ortak özelliklerinden biri de veri elde etme problemi ile karşılaşılması, bu sebeple modellerin aşırı şekilde basitleştirilmiş olmasıdır. Bu gerçekten hareketle, birçok araştırmacının bizzat kendisi ulaşılan sonuçların şüphe ile karşılanması gerektiğini ifade etmiştir.

C- Ampirik Çalışmalar

Zaman serileri verileri kullanılarak yapılan ampirik çalışmalar, ortaya çıkan tartışmaların seyrinin de kolaylıkla takip edilebilmesi sebebiyle kronolojik bir sıra ile verilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın belirli bir genişlikle sınırlandırılmış olması sebebiyle önemli ampirik çalışmalara ve bu çalışmaların modelleri ile değişkenlerini ve getirdiği yeniliklere yer verilebilmiştir.

1- Martin S. FELDSTEIN (1974)

Sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerini ele alan teorik ve ampirik çalışmaların başlatılmasında Feldstein'in inkar edilmez bir payı olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir. Feldstein, Katona ve Cagan tarafından ileri sürülen ve paradoks bir durum olarak ifade edilen "emeklilik müesseselerinin kapsamında olan fertler daha fazla tasarruf etme eğilimindedir" şeklindeki görüşün, Ando-modigliani tarafından geliştirilen hayat devresi tasarruf modeline (life-cycle Theory), endojen bir değişken ilave edilerek açıklanabileceğini iddia etmiştir⁶. Bu değişken sosyal güvenlik serveti (social security wealth) dir. SSW, gayrisafi ve net olmak üzere iki şekilde hesaplanmakta, (t) yılında çalışmakta olan ve emekli olan bütün fertlerin alacakları emeklilik ivazlarının (t) yılındaki bugünkü değeri gayrisafi sosyal güvenlik serveti

5 Zaman serileri verilerinin özellikleri için bkz. KILIÇBAY, a.g.e., s. 59-60.

6 FELDSTEIN, Martin S.; "Social Security, Induced Retirement and Aggregate Capital Accumulation", *Journal of Political Economy*, Vol: 82, No: 5, 1974, s. 907.

olarak tanımlanmaktadır. Bu değerden, (t) yılında çalışmakta olanların ödemiş olduğu sosyal güvenlik primlerinin bugünkü değerinin çıkarılması ile net sosyal güvenlik serveti bulunmaktadır⁷. SSW'nin tüketim fonksiyonunda alacağı katsayı değeri, "emekliliği teşvik" ve "varlık ikame" tesirlerinin net sonucunu verecektir. Bu değişkenin de ilave edildiği yeni tüketim modeli aşağıdaki gibidir.

$$C_t = a + b_1 YD_t + b_2 YD_{t-1} + b_3 RE_t + b_4 W_t + b_5 RU_t + b_6 SSW_t + U_t \text{ 'dir.}$$

Bu denklemde; (C_t), tüketim harcamalarını, (YD_t) sürekli kullanılabilir geliri, (RE) dağıtılmamış gayrisafi şirket kazançlarını, (RU) işsizlik oranını (SSW), sosyal güvenlik servetini ve (W) Serveti göstermektedir.

1941-1946 yıllarını hariç tutarak 1929-1971 yılları arasında ABD için hesaplayan Feldstein aşağıdaki denklemi elde etmiştir⁸.

$$C = 228 + 0,530 YD + 0,120 YD_{-1} + 0,356 RE$$

(31) (0,047) (0,035) (0,074)

$$+ 0.014 W + 0.021 SSWG$$

(0.004) (0,006)

$$12^2 = 0,99 \quad D.W. = 1.82.$$

Denklemdaki değerlerin beklenen şekilde çıktığını ileri süren Feldstein, servet ikame tesirinin daha kuvvetli olduğunu ve bu sebeple de SSW değişkeninin katsayısının pozitif çıktığını belirtmektedir. Özel tasarruflardaki azalmanın ABD için toplam tasarruflara ve sermaye birikimine tesirlerini de hesaplayan Feldstein, toplam tasarruflarda % 38 lik bir azalma, buna bağlı olarak da GSMH de % 15 lik bir azalma olduğunu bulmuştur⁹.

2- Alicia H. MUNNELL (1974)

Munnell, doğrudan hayat devresi tasarruf modelini kullanarak, 1900-1971 yılları arasında Sosyal Güvenliğin ABD için tasarruf eğilimine tesirlerini araştırmış, bunun için de, insanların yalnızca emeklilik gayesi ile tasarruf etmediklerini varsaymıştır¹⁰. Toplam tasarruflar ve emeklilik için yapılan tasarrufları birbirinden ayıran ve Sosyal Güvenliğin bu tasarruflar üzerine tesirlerini ayrı ayrı bulmak isteyen Munnell, aşağıdaki denklemi kullanmıştır¹¹.

$$S_t = \gamma_1 + \gamma_2 YD (\beta_1 + \beta_2 LF65) + \gamma_3 SS + \gamma_4 NN + \gamma_5 RU + U_t$$

(S_t) ferdi tasarruflar, (YD) kullanılabilir gelir, (LF65) 65 yaşında işgücüne işti rak edenlerin nisbeti, (NW) hanehalkının net serveti, (SS) Sosyal güvenlik değişkeni (RU) işsizlik değişkeni olarak alınmıştır.

-
- 7 Feldstein, Induced Retirement, s. 910-911.
8 Feldstein, Induced Retirement, s. 914.
9 Feldstein, Induced Retirement, s. 922-923.
10 MUNNELL, Alicia H.; "The Impact of Social Security on Personal Saving", *National Tax Journal*, Vol: 37, No: 4, December, 1974, s. 557.
11 Munnell, a.g.m., s. 559.

Munnell'e göre, bu denklemdeki, SS'in katsayısı varlık ikame tesirini, YDLF65 ise emekliliği teşvik tesirini gösterecektir. 1958 yılı fiyatlarını esas alarak ve 1900-1971, 1929-1971 ve 1946-1971 dönemleri için ayrı ayrı hesaplamalar yapan Munnell, sosyal güvenliğin net tesirinin tasarruf eğilimini azalttığı sonucuna varmıştır¹². Aynı hesaplamayı Feldstein'in, SSW değişkenini kullanarak tekrar yapan Munnell, sosyal güvenliğin tasarruflarda % 12.1'lik bir azalmaya yol açacağı sonucuna varmıştır¹³.

Munnell, ampirik çalışmasının sosyal güvenliğin zıt yönlü tesirleri olduğunu ispatladığını belirtmiş, ancak bu zıt tesirlerin birbirini dengelediklerini bu sebeple net tesirin çok zayıf olarak ortaya çıktığını belirtmiştir¹⁴.

3- Robert J. BARRO (1977)

Barro, Feldstein'in temel denkleminde hareket edip ve denkleme yeni değişkenler ilave ederek, 1929-1971 dönemi için sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerini ABD için hesaplamış ve aşağıdaki temel denklemi kullanmıştır¹⁵.

$$C_t = a + b_1 YD_t + b_2 YD_{t-1} + b_3 RE_t + b_4 W_t + b_5 (RU.YD) + b_6 SS_t + b_7 SUR_t + b_8 DUR_t + U_t$$

Bu denklemde farklı değişken olarak, (SUR) kamu sektörünün toplam fazlasını, (DUR), mesken dışında hane halkının sahip olduğu dayanıklı tüketim mallarının net değerini göstermektedir.

Feldstein'in SSW değişkenini kendi tarif ettiği şekilde kullanan Barro, iki değişik şekilde yaptığı hesaplamalar sonucunda da sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerinin önemsiz olduğu sonucuna varmıştır¹⁶.

İşsizlik değişkenini kullanılabilir gelir ile çarparak modele dahil eden Barro, bu durumda da Feldstein'in ileri sürdüğü gibi önemli bir tesir bulamamıştır. Sabit değişkenini modele dahil ederek ve hariç tutarak da hesaplamalar yapan Barro, sonuçta sosyal güvenliğin tasarruf eğilimi üzerine önemli tesirleri olmadığı sonucuna varmıştır¹⁷.

4- Michael R. DARBY (1978)

Darby, alışılmışın dışında, hayat devresi tasarruf-tüketim modelleri yerine, sürekli gelir hipotezini kullanarak, 1929-74 dönemi için 1941-46 dönemini hariç tutarak ABD üzerine hesaplamalar yapmıştır¹⁸. Kullandığı model ve temel değişkenleri şu şekildedir.

12 Munnell, a.g.m., s. 559-560.

13 Munnell, a.g.m., s. 562.

14 Munnell, a.g.m., s. 563.

15 BARRO, Robert J.; "Social Security and Private Saving: Evidence From The U.S. Time Series", University of Rochester, April 1977'den Zikreden ESPOSITO, Louis; "Effect of Social Security on Saving". Review of Studies Using T.S. Time Series Data. *Social Security, Bulletin*, Vol: 41, No: 5, May 1978, s. 14.

16 BARRO, a.g.e., s. 14.

17 Barro, a.g.e., s. 15.

18 DARBY, Michael R.; *The Effects of Social Security on Income and The Capital Stock*, AEI, Washington D.C., 1978'den Zikreden, ESPOSITO, a.g.m., s.15.

$$C_t = a + b_1 YP_t + b_2 YT_t + b_3 M_t + b_4 D_{t-1} + b_5 (PD/PND) + b_6 I_t + b_7 SS_t + U_t$$

Burada, (YP) sürekli geliri, (YT) arızı geliri, (M) reel para dengesini, (D) dayanıklı tüketim malları stokunu, (PD) dayanıklı tüketim malları fiyatlarını, (PND) dayanıksız tüketim mali fiyatlarını, (I) faiz haddini ve (SS) sosyal güvenlik değişkenini göstermektedir.

Darby, sosyal güvenlik servetinin önemli değerlere sahip olarak çıktığı hesaplamalarının istatistiki olarak güvenilir olmadığını, istatistiki bakımdan güvenilir sonuçlar elde ettiği hesaplamalarında da sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerinin çok önemli olmadığını görmüştür. Bütün olarak çalışmaları değerlendiren Darby, elde ettiği sonuçların sosyal güvenliğin tasarruf eğilimini azalttığı hipotezini desteklemediğini ileri sürmüştür¹⁹.

5- Louis ESPOSITO (1978)

Esposito, sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerini inceleyen yeni bir ampirik çalışma yapmamış, Feldstein, Munnell, Barro ve Darby'in yaptığı çalışmalarını istatistiki testlere tabi tutarak yeniden değerlendirmiştir²⁰.

Esposito, istatistiki testleri sonucunda sosyal güvenliğin önemli bir tesire sahip olmadığını görüldüğünü, ancak böyle bir sonucun bu tesirin olmayacağını göstermediğini belirtmiştir. Esposito'ya göre, yeni modellere, varsayımlara, değişken tariflerine ve daha sağlıklı istatistiki verilere ihtiyaç vardır. Bu alanlardaki değişikliklerin veya getirilecek yeniliklerin ABD için yeni sonuçlar verebileceğini, şimdiden olduğu veya olmadığı şeklinde bir sonuca varmanın eksik olduğunu belirtmektedir²¹.

6- Martin S. FELDSTEIN (1979)

1974 yılında Ticaret Bürosu tarafından ABD milli gelir rakamlarının yeniden yayınlanması üzerine Feldstein, temel denklemini değiştirmeksizin, tekrar hesaplamalar yapmış ve hesaplamalardaki zaman serisi verilerinin yetersizliklerinin gözönüne alınması gerektiğini belirtmiştir²². Feldstein, yeni hesaplaması sonucunda aşağıdaki değerlere sahip olan denklemi elde etmiştir.

$$C_t = 327 + 0.606 YD_t + 0.116 YD_{t-1} + 0.205 RE_t + 0.006 W_{t-1} \\ (108) \quad (0,063) \quad (0,049) \quad (0,105) \quad (0,006) \\ + (0.023) SSW_{61} + 0.162 RU YD_t \\ (0,012) \quad (1,078) \\ R^2 = 0.99 \quad DWS = 1.44$$

Feldstein'e göre, SSWG'nin aldığı 0.023 lük katsayı sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerinin var olduğunu göstermektedir. Feldstein, bu katsayıdan hareket-

19 DARBY, a.g.e., s. 16.

20 ESPOSITO, a.g.m., s. 16.

21 ESPOSITO, a.g.e., s. 16.

22 FELDSTEIN, Martin S.; "Social Security and Private Saving, Another Look", *Social Security Bulletin*, Vol: 42, No: 5, May, 1977, s. 37.

le, sosyal güvenliğin toplam tasarruflarda % 37 civarında bir azalmaya yol açtığını ileri sürmüştür²³.

7- Michael R. DARBY (1979)

Darby, Feldstein'in bulmuş olduğu sonuçlardan hareketle tekrar bir çalışma yapmış, sosyal güvenliğin tasarruflar üzerine tesirinin değişik hesaplama yanlışlıklarından kaynaklanan aşırılıkları ortadan kaldırdığı zaman % 26 civarında bulunacağını belirtmiştir²⁴. Yeni değişkenlerle yaptığı kendi orijinal denklemlerle hesaplamalar ise tasarruf azaltıcı tesirin % 20 civarında olduğunu ortaya koymuştur²⁵.

8- Dean R. LEIMER - Selig D. LESNOY (1982)

Feldstein'e en ciddi eleştiriler bu iki araştırmacıdan gelmiş, bir yandan değişken hesaplamalarındaki yanlışlıkların, diğer yandan varsayım eksikliğinin Feldstein'in sonuçlarını güvenilir olmaktan uzaklaştırdığını belirtmişlerdir²⁶.

Değişken tarifleri, hesaplama dönemi ve SSW ile ilgili varsayımlarda yapılan değişikliklerle yeniden yapılan hesaplamalar, sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirinin olmadığını, bu sonucun da birbirini dengeleyen zıt güçlerin olduğu görüşünü desteklediğini belirtmişlerdir²⁷.

9- Martin S. FELDSTEIN (1982)

Hesaplamalarına getirilen eleştirileri cevaplandırmak üzere tekrar hesaplamalar yapan Feldstein, SSW hesaplamalarındaki programlama hatasının ve milli gelir hesaplama tekniğindeki değişikliklerin de dikkate alınması halinde bile sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerinin negatif olarak bulunabileceğini ortaya koymuştur²⁸. Yeni hesaplama göre sosyal güvenlik toplam özel tasarruflarda % 34'lük bir azalmaya yol açacaktır. İleri sürülen değişikliklerin dikkate alınması halinde de ortaya çıkacak olan tasarruf azaltıcı tesir % 38 civarında olacak, bu da GSMH de % 3.4'lük bir azalmaya yol açacaktır²⁹.

10- Charles M. BEACH - Robin W. BROADWAY - Jack O. GIBBONS (1984)

Feldstein'in 1974 ve 1982 yılında yapmış olduğu ampirik çalışmaları eş anl denklemler yardımıyla hesaplamak isteyen araştırmacılar, bu yolla sosyal güvenliğin

23 FELDSTEIN, "Another Look...", s. 38.

24 DARBY, a.g.e. den zikreden, DANZIGER, Sheldon - HAVEMAN, Robert and PLOTNICK, Robert; "How Income Transfer Programs Affect Work, Savings and Income Distribution: A Critical Review", *Journal of Economic Literature*, Vol: XIX, September, 1981, s. 999.

25 DARBY, a.g.e., s. 1000.

26 LEIMER, Dean R. and LESNOY, Selig D.; "Social Security and Private Saving: New Time Series Evidence", *Journal of Political Economy*, Vol: 90, No: 3, 1982, s. 606.

27 LEIMER and LESNOY; A.g.m., s. 611-617.

28 FELDSTEIN, Martin S.; "Social Security and Private Saving: Reply", *Journal of Political Economy*, Vol: 50, No: 3, 1982, s. 631.

29 FELDSTEIN, Reply..., s. 635-636.

sermaye birikimine tesirlerini de bulmaya çalışmışlardır³⁰.

Araştırmacılar, sosyal güvenliğin tasarruf eğilimi üzerine negatif tesirleri olduğunu ortaya koymuşlar, fakat bu tesirin Feldstein'in iddia ettiği gibi büyük olmadığını belirtmişlerdir. Nitekim, tasarruflar üzerine % 16 ile 43 arasında değişen bir negatif tesire sahip olduğunu, sermaye stokuna ise tesirinin % 5 ile % 31 arasında değiştiğini bulmuşlardır³¹.

11- Selig D. LESNOY - Dean R. LEIMER (1985)

Lesnoy ve Leimer, sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine menfi ve müsbet tesirlerinin olduğunu aynı anda değişik araştırmacılar tarafından ileri sürülmesi üzerine, bütün çalışmaları ve bu çalışmalarda kullanılan denklemleri ve varsayımları gözden geçirmişlerdir³². Lesnoy ve Leimer, yeni değişikliklerle yapmış oldukları hesaplamalar sonucunda, sosyal güvenliğin en fazla % 19.9 civarında bir tasarruf azaltıcı tesirinin olduğunu, ancak farklı hesaplamalarda elde edilen sonuçların belirli bir eğilim göstermemesinin kesin sonuçlara varılmasını engellediğini belirtmişlerdir³³. Araştırmacılar, elde edilen sonuçların bu derece farklı olmasının yeni araştırmaların yapılmasına ihtiyaç olduğunu ortaya koyduğunu belirtmişlerdir.

12- Diğer Çalışmalar

Sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerini ortaya koymak için zaman serilerini kullanan başka çalışmalar da yapılmıştır. Bunların belli başlıları şunlardır:

Williamson ve Jones, sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesir ettiğini, nitekim 1948-1982 yılları arasında ABD için yaptıkları çalışmada bunu ortaya koyduklarını belirtmişler, ancak tek değişken kullanılması sonucunda net tesirin tam olarak bulunamadığını ifade etmişlerdir³⁴.

Aurbach ve Kotlikoff, hayat devresi modelini de kapsamına alan bir eş anlı denklemler seti ile sosyal güvenliğin tesirlerini araştırmışlar, sosyal güvenliğin tasarruf artırıcı ve azaltıcı tesirlerinin birlikte var olduğunu, bu tesirlerin varlığının hayat devresi modeli üzerinde yapılacak varsayım değişiklikleri ile bulunabileceğini belirtmişlerdir³⁵.

Hemming, Feldstein'in modelini kullanarak İngiltere için sosyal güvenliğin tesirlerini ortaya koymayı amaçlayan bir çalışma yapmış, İngiltere için tasarruf azal-

30 BEACH, Charles M. - BROADWAY, Robin W. and GIBBONS, Jack A.; "Social Security and Aggregate Capital Accumulation Revisited Dynamic Simultaneous Estimates in a Wealth-Generations Model", *Economic Inquiry*, Vol: XXII, Jan. 1984, s. 68.

31 BEACH ve diğerleri, a.g.m., s. 78-79.

32 LESNOY and LEIMER, a.g.m. s. 14.

33 LESNOY and LEIMER, a.g.m., s. 24-25 ve bkz. Tablo: 3 s. 25.

34 WILLIAMSON, Samuel H. and JONES, Warren L.; "Computing The Impact of Social Security Using Life - Cycle Consumption Function", *The American Economic Review*, Vol: 73, No: 5, December 1983, s. 1050-1051.

35 AURBACH, Alan J. and KOTLIKOFF, Laurence J.; "An examination of Empirical Test of Social Security and Saving", *N.B.E.R. Working Paper*, 730, 1981, s. 45.

tıcı bir tesirin olmadığını bulmuştur³⁶.

Kessler ve Strauss Kahn, Fransa için yaptıkları çalışmada birbirine zıt tesirlerin varlığını bulmuşlar³⁷, Picot ise yine Fransa üzerinde yaptığı çalışmada çok önemli bir tasarruf azaltıcı tesirin varlığını ortaya koymuştur³⁸.

II. SONUÇ

Sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirlerini araştıran ampirik çalışmalardan zaman serisi verileri kullanılarak yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçları aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür³⁹:

— Belirli sayıdaki araştırmacı, ABD için birbirleri ile yakın bağlantısı bulunan ampirik çalışmalar yapmışlar, bir istisna hariç olmak üzere bütün çalışmalarda hayat devresi modeli esas olarak alınmıştır.

— Yapılan çalışmalarda, tasarrufları artıran, azaltan ve hiç tesiri olmadığı şeklindeki sonuçları birlikte ortaya konulmuş sonuçlar arasındaki bu farklılık yapılan çalışmaların güvenilirliğini de tartışılır hale getirmiştir.

— Bütün araştırmacılar, bir yandan zaman serisi verilerine uygun sağlıklı veri elde etme, diğer yandan sosyal güvenlik değişkenini modele dahil etme güçlükleri ile karşılaşmışlardır.

— Araştırmacılar, elde edilen sonuçların güvenilirliğinin tartışılabilir olduğunu, ancak bunun sosyal güvenliğin tasarruf eğilimine tesirleri olmadığı şeklinde yorumlanamayacağını, gerçek tesiri ve yönünü bulmak için yeni çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir. Yeni modeller, değişkenler, veriler ve varsayımlarla daha sağlıklı sonuçlar elde edilebilecektir.

Özet olarak, konu ile ilgili ampirik çalışmalarda, sosyal bilimler alanında ampirik çalışma yapmanın bilinen güçlüklerine ilaveten sosyal güvenlik servetinin ölçülmesinden kaynaklanan darboğazlarla karşılaşmıştır.

KAYNAKLAR

- Alper, Yusuf; "Sosyal Güvenliğin Tasarruf Eğilimine Tesirleri", (Basılmamış Doktora Tezi), Bursa, 1985.
- Aurbach, Alan J. and Kottlikoff Lourence J.; "An Examination of Empirical Test of Social Security and Saving." N.B.E.R. Working Paper. 730, 1981.
- Barro, Robert J.; "Social Security and Private Saving: Evidence From the U.S.A. Time Series", University of Rochester, 1977.

36 HEMMING, Richard; "State Pensions and Personal Saving", *Scottish Journal of Political Economy*, Vol: 25 (2), 5.956.

37 ROSA, Jean Jacques; *World Crisis in Social Security: France: F.N.E.P. and I.C.S.*, 1982, s. 24.

38 ROSA, A.g.e., s. 24.

39 Bkz. ALPER, A.g.e., s. 152-155.

- Beach, Charles M. — Broadway, Robin W. and Gibbons, Jack O.; "Social Security and Aggregate Capital Accumulation Revisited Dynamic Simultaneous Estimates in a Wealth-Generations Model", *Economic Inquiry*, Vol: XXII, Jan, 1984.
- Darby, Michael R.; *The Effects of Social Security on Income and The Capital Stock*, A.E.I. Washington D.C., 1978.
- Esposito, Louis; "Effects of Social Security on Saving: Review of Studies Using U.S. Time Series Data", *Social Security Bulletin*, Vol: 41, No: 5, May 1978.
- Feldstein, Martin S.; "Social Security, Induced Retirement and Aggregate Capital Accumulation", *Journal of Political Economy*, Vol: 82, No: 5, 1974.
- Feldstein, Martin S.; "Social Security and Private Saving: Another Look", *Social Security Bulletin*, Vol: 42, No: 5, May 1977.
- Feldstein, Martin S.; "Social Security and Private Saving: Reply" *Journal of Political Economy*, Vol: 50, No: 3, 1982.
- Hemming, Richard H.; "State Pensions and Personal Saving", *Scottish Journal of Political Economy*, Vol: 25 (2).
- Kılıçbay, Ahmet; *Kantitatif İktisat Teorisi ve Politikası*. İ.Ü. Yayın No: 1952. İk. Fak. Yayın No: 289, Sermet Matbaası, İst. 1970.
- Leimer, Dean R. — Lesnoy, Selig. D.; "Social Security and Private Saving: New Time- Series Evidence", *Journal of Political Economy*, Vol: 90, No: 3, 1982.
- Lesnoy, Selig D. — Leimer, Dean R.; "Social Security and Private Saving: Theory and Historical Evidence", *S.S.B.* Vol: 48, No: 1, Jan. 1985.
- Munnell, Alicia H.; "The Impact of Social Security on Personal Saving", *National Tax Journal*, Vol: 37, No: 4, December 1974.